

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN KULLANDIKLARI ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ¹

Hüseyin ÜNLÜ²
Latif AYDOS³

Özet:

Bu araştırmada ilköğretim okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde en çok kullandıkları öğretim yöntemleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Aksaray ve Kırşehir illerinde yürütülen araştırmaya il merkezlerinde çalışan 55 ilköğretim okulu beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Survey yönteminin kullanıldığı araştırmanın verilerinin elde edilmesinde araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Araştırma verilerine göre; beden eğitim öğretmenlerinin derslerinde en fazla gösteri, anlatım ve alıştırmaya yöntemlerini kullandıkları görülmüşür. en az görevlendirme, değerlendirme ve medya yardımcı öğretim yöntemlerini kullandıkları görülmüşür. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda; bayan öğretmenler, erkek meslektaşlarına kıyasla görevlendirme yöntemini daha fazla tercih etmektedir. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri açısından sonuçlara bakıldığında; mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenler anlatım ve gösteri yöntemini daha fazla tercih ederken; mesleki kıdemi az olan öğretmenlerin eşli çalışma yöntemini daha fazla tercih ettikleri görülmüşür.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, Öğretim Yöntemleri

THE TEACHING METHODS USED BY PHYSICAL EDUCATION TEACHERS WHO TEACH IN PRIMARY SCHOOLS

Abstract:

The purpose of this study is to determine teaching methods which are used mostly in the physical education courses according to views of physical education teachers. So firstly, the teaching methods which are preferred mostly are determined then the views about these methods are investigated comparatively according to sexuality and the experiences of the teachers. 55 physical education teachers have taken part in the study which has been carried out survey method and applied in Aksaray and Kırşehir provinces. While acquiring the data of the study; the questionnaire form has been used which has been prepared by the researcher. According to datas of the study; it is clearly seen that the teachers use demonstration, lecture and exercises methods mostly while they use tasking, evaluation and media assisted teaching methods least. The comparisons according to sexuality; female teachers prefer tasking method much more than their male colleagues. When we examine the results of the study according to experience of the teachers that is it clearly seen that more experienced teachers prefer lecture and demonstration methods much more, less experienced prefer pair work method more than them.

Key Words: Physical Education, Teaching Methods

¹ Çalışma, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri, isimli yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

² Gazi İlköğretim Okulu/Kırşehir

³ Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu/Ankara

GİRİŞ

İnsanın fikir ve ruh unsurlarıyla birlikte bütünlüğünü meydana getiren vücudunun belli maksatlar için eğitilmesi düşüncesi, insanlığın evren üzerindeki varlığı kadar eskidir. Canlılığın tek belirtisi olan hareket, aynı zamanda vücut eğitiminin de başlıca vasıtasıdır (Alpman,1972:1). Hızlı bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte, beden eğitiminin insan yaşamındaki önemi giderek artmış ve beden eğitimi eğitim amaçlarının insana kazandırabileceği önemli bir disiplin haline gelmiştir. Beden eğitimi; bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişmelerini sağlayan bir eğitim sürecidir (Sunay ve Tuncel, 1998:597–611).

Genel eğitimin bir parçası olan beden eğitimi; çocukların bedensel gelişimi, hareket-beceri gelişimi, sinir kas koordinasyon gelişimi, kişisel ve sosyal uyum sağlaması açısından da son derece önemlidir (Bucher and Koenig,1983:39).

İlköğretim okullarında beden eğitimi dersi ile çocuğun oyun hakkı ve serbest hareketinin okul yaşamı içerisindeki yeri güvenceye alınır, bedensel ve ruhsal eğitimi sağlanarak sportif etkinliklerden keyif almasına olanak verilir. Her öğrenci beden eğitimi dersi içerisinde yeteneklerinin geliştirilmesi ve dengesiz gelişiminin giderilmesi hakkına sahiptir. Ayrıca beceri, kuvvet ve beden eğitimi içerisinde toplanan planlı etkinlikler, gelişimi önemli bir şekilde destekler ve sağlıklı bir yaşamı mümkün kılar (Özmen,1999:27).

Beden eğitimi dersinde bu niteliklerin kazanılması iyi ve etkili bir öğretim ile mümkün olabilir. Beden eğitimi dersinde öğretim etkinliklerinin yöneticisi olan beden eğitimi öğretmeni sadece üst düzeyde fiziksel beceriye sahip ya da konusunu iyi bilen kişi değil; aynı zamanda bunları öğrencilerine aktarabilen yani onların öğrenmelerini sağlayabilen, kazandıran kişidir. Bunları yaparken de beden eğitimi öğretmeni çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanır.

Yöntemsiz etkinlikler rastlantısal sonuçlar getirir. Uygun ve iyi yöntem seçildiği ve uygulandığı takdirde, amaçlara daha kısa zamanda ulaşılması mümkün olmaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997:75).

İyi bir beden eğitimi öğretim yöntemi; öğrencilerle öğretim etkinliğinin özelliklerine uygun olan, öğrencilerin tümünün en üst düzeyde etkinliğe katılmasını ve hareket edebilmesini sağlayan bir yöntemdir (Tamer ve Pulur,2001:110).

Sportif becerilerin nasıl öğretileceği ve öğrenileceği konusunda birçok yöntemden söz edilebilir. Yöntemlerdeki farklılıklar denenecek yolların farklılığından kaynaklanmaktadır (Demirhan,2006:276).

Öğretmenlerin yöntem konusunda seçici olabilmesi onların çok farklı yöntemleri tanımaları ve kullanabilmeleri ile olanaklıdır. (Demirel, 2004). Öğretimde kullanılacak yöntemin seçimi, öğretimin amacı, kapsamı ve niteliğine göre değişebilmektedir. Bunun yanında; öğretilecek konunun niteliği, eğitsel hedefler ve davranışların alanları (bilişsel, duyuşsal, devinimsel), öğretmenin yöneme yatkınlığı, fiziki mekânın özellikleri, araç ve gereçlerin niteliği, öğrencilerin sayısal durumu, öğretim süresi ve maliyet-yarar durumu gibi etmenlerde yöntem seçimini etkilemektedir (MacNaughton and Williams,1998:291-293).

Beden Eğitimi Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri:

Anlatım yöntemi: Bu yöntem beden eğitimi ile ilgili gerçekler (kurallar, tarih, etik, vs.) ve kavramlar (egzersizin fizyolojik etkileri, fiziksel kanunlar vs.) gibi genelde bilişsel özelliği olan bilgilerin sunulması için idealdir. Bu yöntemde öğretmen konuşmacı, öğrenci ise dinleyici rolündedir.

Sözlü açıklama yöntemi: Ders sırasında aktivite ile ilgili açıklama yapmak, bir kavram veya becerinin analiz edilmesi bu yöntemin amacıdır. Öğretmen açıklayıcı, öğrenci dinleyici rolündedir. Öğretmen merkezli bir yöntemdir.

Gösteri yöntemi: Bu yöntemin amacı psikomotor aktivitelerin yapılarak bilginin görsel yol ile sunulmasıdır. Bu yöntemde işitsel uyarıda hareket ile birlikte kullanılabilir. Öğretmenin yöntemdeki rolü gösteriyi planlayan, yapan ve yorumlayandır. Öğrenci ise alıcı ve dinleyici rolündedir (Tamer ve Pulur, 2001:110-113).

Alıştırma yöntemi: Belli kararların öğrenciye devredildiği, öğrenci ve öğretmen, öğrencilerin kendi aralarında ve çalışmalar arasında yeni ilişkilerin meydana geldiği bir yöntemdir. Öğrenme için farklı durumlar sunulur ve yeni durumlara ulaşılır. Öğrencilerden bir grup daha çok alıştırmanın uygulanmasıyla sorumluyken diğer grup ise alıştırma uygulamakla sorumludur (Mosston and Asworth,2001:32).

Görevlendirme (Ödev) yöntemi: (Bireysel Yaklaşım) Bu yöntemin amacı öğrencilere beceri öğrenmeleri, kavram keşfetmeleri veya problem çözmeleri için bağımsız öğrenme fırsatları sağlamaktır. Görevlendirme yönteminde öğretmen; görevi planlar, öğrenci ise verilen görevi uygular.

Eşli çalışma yöntemi: Öğrencilere bilişsel, duyuşsal, psikomotor alanlarda bağımsız öğrenim deneyleri sunmayı amaçlamaktadır. Öğretmen; ortamı hazırlama rolünü, öğrenci ise uygulayıcı ve yardımcı rollerini üstlenmiştir. Eşli çalışma yönteminde hedefe ulaşmak için öğrenciye, diğer yöntemlerden daha fazla sorumluluk verilmiştir.

Yönlendirilmiş buluş yöntemi: Öğrencilere fırsat vererek onları sunulan problemlere yönlendirmek, öğrencilerin uygun çözümleri kendi kendilerine keşfetmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. Öğretmenin bu yöntemdeki rolü, problemleri sıralama ve planlama; öğrencinin rolü ise çözüm yollarını bulma ve keşfetmektir. Öğrenci merkezli bir öğretim yöntemidir.

Problem çözme yöntemi: Bu yöntem öğrencilere çeşitli öğrenim deneyimleri ile sunulan problemlere, kendi kendilerine ve serbest bir şekilde çözümler bulmalarını sağlamaktır.

Bağımsız çalışma yöntemi: Bu yöntemin amacı, öğrencilere seçmeli ve bireysel olarak yönlendirilmiş öğretim fırsatları sağlamaktır. Genelde üst sınıflarda kullanılır. Öğrencinin rolü konuyu belirlemek ve uygulamaktır. Öğrenci merkezli bir yöntemdir.

Soru-Cevap yöntemi: Bu yöntemle öğrencilerin beden eğitimi aktiviteleri ile ilgili bilgi edinmeleri ve bilişsel süreçlerinin uyarılması sağlanır.

Değerlendirme yöntemi: Bu yöntemde öğrencilerin ders içi ve ders dışı deneyimler ile kendilerini değerlendirme fırsatının tanınması amaçlanmaktadır.

Medya yardımcı öğretim yöntemi: Öğrenme sürecine farklı araçlar sunularak katkıda bulunmaya çalışılır. Bu yöntem görsel ve işitsel duyu organları ile ilgilidir. Bu yöntem içinde öğretmen; ortamı düzenleyici, öğrenci ise dinleyici ve gözleyici rollerini üstlenir(Tamer ve Pulur, 2001:115-121).

İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenme alanlarına, alt öğrenme alanlarına, kazanımlara ve etkinliklere uygun öğretim yöntemlerini seçtiklerinde öğrencilerin derse ilgisinin, katılımının ve sınıf içi başarılarının artacağı düşünülmektedir. Bunları gerçekleştirmek için de öğretmenlerin farklı öğretim yöntemlerinden yararlanmaları gerekir. Buradan hareketle, bu çalışmada beden eğitimi derslerinde beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ele alınacaktır.

Araştırmanın Amacı

İlköğretim okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde kullandıkları öğretim yöntemlerini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

- 1- Öğretim yöntemlerini kullanma açısından beden eğitimi öğretmenlerinin tercihleri nasıldır?
- 2- Beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre öğretim yöntemi tercihleri nasıldır?

- 3- Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre öğretim yöntemi tercihleri nasıldır?

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine göre beden eğitimi derslerinde tercih ettikleri öğretim yöntemlerini betimlemeye yönelik olduğu için tarama modelindedir. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır” (Karasar, 2003: 77).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini, 2004–2005 öğretim yılında Kırşehir ve Aksaray illerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri oluşturmuştur. Sayı fazla olmadığı için tamamı alınmış ve ayrıca örnekleme yoluna gidilmemiştir. Araştırmanın örneklem tanımlanması Aksaray ve Kırşehir İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından verilen öğretmen listelerinden oluşmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Genel Özellikleri

Değişkenler		N	%
Örneklem Grubunun Dağılımı	Bayan	18	% 32
	Erkek	37	%68
Mesleki Kıdem Durumu	0–9 yıl	44	%80
	10 yıl ve üstü	11	%20

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin 18'i (%32) bayan, 37'si (%68) ise erkektir. Öğretmenlerin %80'ni 10 yılın altında bir mesleki kıdeme sahiptir.

Veri toplama Aracı

Araştırmanın probleminin ve çözümünün ortaya konulması amacıyla öncelikle kaynak taraması yapılmıştır. İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemlerini belirlemek amacı ile öğretmenlerin görüşlerinin alınması için araştırmacı tarafından veri toplama aracı hazırlanmıştır.

Bunun yanında veri toplama aracını hazırlamak için daha önceki çalışmalardan yararlanılmıştır. Hazırlanan bu veri toplama aracı, ilgili uzman görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenip son şekline ulaşmıştır. Anketin güvenilirlik çalışması test-tekrar test yöntemi ile yapılmıştır($r=0,89$).

Toplanan Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik anket formları ile toplanan verilerin gerekli istatistiksel çözümleri için betimsel istatistik yöntemlerinden frekans (f) , yüzde (%), standart sapma (Sd) ve aritmetik ortalama ($\bar{X}$) analizi yapılmış, bağımsız değişkenler arasındaki farklılıkların tespiti için ise Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır.

Sayısal gelişmelerle ilgili veriler tablolar haline getirilip yorumlanmış, bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı $\alpha = .05$ düzeyinde test edilmiştir.

BULGULAR

Öğretim Yöntemlerini Kullanma Açısından Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tercihlerinin Dağılımı incelenmiş ve Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2- Öğretim Yöntemlerini Kullanma Açısından Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tercihleri.

DEĞİŞKENLER		1- Öğretmenlerin Öğretim Yöntemlerini Kullanma Açısından Tercihleri	
Öğretim Yöntemlerinin Sıralaması	Tercih No	$\bar{X}$	Sd
Anlatım Yöntemi	(2)	2,40	2,18
Sözlü Açıklama Yöntemi	(5)	4,78	2,82
Gösteri Yöntemi	(1)	2,16	1,92
Alıştırma Yöntemi	(3)	3,42	1,37
Görevlendirme Yöntemi	(10)	8,63	2,62
Eşli Çalışma Yöntemi	(4)	4,74	1,48
Yönlendirilmiş Buluş Yön.	(8)	8,27	2,56
Problem Çözme Yöntemi	(9)	8,55	1,96
Bağımsız Çalışma Yön.	(6)	7,20	1,89
Soru-Cevap Yöntemi	(7)	7,50	2,11
Değerlendirme Yöntemi	(11)	9,05	1,84
Medya Yardımlı Öğretim Yöntemi	(12)	10,83	1,91

Öğretmenlerin 1 ile 12 arasında yaptıkları tercihler, puanlara dönüştürülmüş ortalama ve standart sapması bulunmuştur. Ortalamanın düşüklüğü öncelikli-yüksek tercihi göstermektedir. İstatistiksel analizlere göre öğretmenlerin ilk üç tercihi sırasıyla “gösteri” ($\bar{X}=2,16$), “anlatım” ($\bar{X}=2,40$) ve “alıştırma” ($\bar{X}=3,42$) yöntemleridir. Bunun yanında en az tercih edilen yöntemler ise “görevlendirme” ($\bar{X}=8,63$), “değerlendirme” ($\bar{X}=9,05$) ve “medya yardımcı öğretimi” ($\bar{X}=10,83$) yöntemleridir. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre öğretim yöntemlerini tercihlerinin dağılımları incelenmiş ve Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3- Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Öğretim Yöntemlerini Tercihlerinin Dağılımı

DEĞİŞKENLER	ERKEK		BAYAN		Z	P
	$\bar{X}$	Sd	$\bar{X}$	Sd		
Öğretim Yöntemlerinin Tercihlerinin Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması						
Anlatım Yöntemi	2,28	2,21	2,61	2,17	0,92	0,36
Sözlü Açıklama Yöntemi	4,94	2,99	4,44	2,53	0,48	0,66
Gösteri Yöntemi	2,24	2,23	2,00	1,08	0,25	0,80
Alıştırma Yöntemi	3,43	1,32	3,39	1,50	0,13	0,90
Görevlendirme	9,14	2,46	7,61	2,70	1,95*	0,05
Eşli Çalışma Yöntemi	4,78	1,29	4,67	1,85	0,88	0,38
Yönlendirilmiş Buluş Yöntemi	8,29	2,57	8,22	2,62	0,15	0,88
Problem Çözme Yöntemi	8,39	2,00	8,89	1,88	0,75	0,45
Bağımsız Çalışma Yöntemi	7,17	1,90	7,28	1,93	0,42	0,67
Soru-Cevap Yöntemi	7,19	2,20	8,11	1,81	1,24	0,22
Değerlendirme Yöntemi	8,92	1,87	9,33	1,78	0,68	0,50
Medya Yardımlı Öğretim Yöntemi	10,70	1,98	11,11	1,78	1,11	0,27

P<0,05

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin ‘öğretim yöntemlerini kullanma’, konusundaki görüşleri cinsiyet faktörüyle karşılaştırılmıştır. Mann Whitney U analizlerine göre sadece “görevlendirme yönteminin” kullanımı açısından iki grup arasında anlamlı farklılıklar vardır ($p<0,05$). Tercih sırasına bakıldığında bayan öğretmenler, erkek meslektaşlarına kıyasla görevlendirme yöntemini öncelikli olarak tercih etmektedir.

Mesleki kıdemlerine göre beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemlerini tercihlerinin dağılımı incelenmiş ve Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4- Beden Eğitimi Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Öğretim Yöntemleri Hakkındaki Görüşlerinin Karşılaştırılması

Değişkenler	Mesleki Kıdemi 0-9 yıl		Mesleki Kıdemi 10 yıl ve üstü		Z	P
	$\bar{X}$	Sd	$\bar{X}$	Sd		
Beden eğitimi dersinin öğretiminde en çok kullanılan öğretim yöntemleri						
Anlatım Yöntemi	2,3	2,22	3,4	1,67	1,99*	0,05
Sözlü Açıklama Yöntemi	4,82	2,89	4,4	2,30	0,15	0,88
Gösteri Yöntemi	1,94	1,50	4,4	3,91	2,03*	0,04
Alıştırma Yöntemi	3,54	1,30	2,2	1,64	1,64	0,10
Görevlendirme Yöntemi	8,71	2,57	7,8	3,35	0,66	0,51
Eşli Çalışma Yöntemi	4,8	1,09	4,2	3,83	2,14*	0,03
Yönlendirilmiş Buluş Yöntemi	8,3	2,57	8	2,83	0,25	0,80
Problem Çözme Yöntemi	8,53	2,04	8,8	0,84	0,26	0,80
Bağımsız Çalışma Yöntemi	7,27	1,90	6,6	1,95	1,08	0,28
Soru-Cevap Yöntemi	7,49	2,14	7,6	1,95	0,28	0,77
Değerlendirme Yöntemi	9,06	1,85	9	1,87	0,21	0,83
Medya Yardımlı Öğretim Yöntemi	10,76	1,97	11,6	0,89	1,02	0,31

Tablo 4'te öğretmenlerin 'öğretim yöntemlerini kullanma', konusundaki görüşleri mesleki kıdemleriyle karşılaştırılmıştır. Mann Whitney U testi analizlerine göre her üç grup veri dağılımında bazı yöntemlerde anlamlı farklılıklar görülmüştür. Öğretmenlerin en fazla kullandıkları öğretim yöntemlerine bakıldığında; 'anlatım, gösteri ve eşli çalışma' yöntemlerinin kullanımı açısından öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre anlamlı farklılıklar vardır. Mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenler 'anlatım ($\bar{X}=1,67$) ve gösteri yöntemini ($\bar{X}=3,91$) daha fazla tercih ederken; mesleki kıdemi düşük olan öğretmenler eşli çalışma yöntemini ($\bar{X}=1,09$) daha fazla tercih etmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Beden eğitimi derslerinde beden eğitimi öğretmenlerinin dersleriyle ilgili kazanımlara ulaşmak amacıyla kullandıkları öğretim yöntemlerinin tercih sıralamasında en fazla 'gösteri ($\bar{X}=2,16$), anlatım ($\bar{X}=2,40$) ve alıştırma ($\bar{X}=3,42$) yöntemlerini kullandıkları görülmüştür. Araştırma bulgularından hareketle, beden eğitimi derslerinde, öğretmenlerin 'gösteri ve anlatım' yöntemlerini kullanarak dersle ilgili içeriği öğrenciye sundukları, 'alıştırma' yöntemiyle de öğrenciyi uygulamaya geçirdikleri görülmüştür. Yapılan bir başka araştırmada ise beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde en çok kullandıkları öğretim yönteminin %82,92'la 'alıştırma' yöntemi

olduğu belirtilmektedir (Yılmaz ve ark. 2005). Bunun yanında beden eğitimi öğretmenleri, öğrencileri aktiviteye sokmak amacıyla 'eşli çalışma' yönteminden de yararlanmışlardır. Uygulama esnasında ise öğrencilerin yaptıkları hataları düzeltebilmek ve geribildirim sağlamak amacıyla da yoğun bir şekilde sözlü açıklama yöntemine başvurdukları da görülmüştür. Donnely (2002) de geleneksel olarak beden eğitimi derslerinin işlenişini; konunun veya aktivitenin önce öğretmen tarafından açıklanması, daha sonra öğretmen veya öğrenci tarafından gösterilmesi ve öğrencilerin uygulama yapabilmeleri amacıyla öğretmenin zaman vermesi şeklinde devam ettiğini belirtmektedir (Akt.Saraç,2003:79).

Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde en az tercih ettikleri öğretim yöntemlerinin ise 'görevlendirme ($\bar{X}=8,63$), değerlendirme ($\bar{X}=9,05$) ve medya yardımlı öğretim ($\bar{X}=10,83$) yöntemlerinin olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin beden eğitimi derslerinde medya yardımlı öğretim yöntemine az yer vermelerinin sebebi olarak bu yöntemin zaman ve maliyet bakımından ekonomik olmaması, okulların bu yöntemi uygulamak için yeterli teknolojik imkânlarla ve alt yapıya sahip olamaması gösterilebilir. Bunun yanında, 'görevlendirme ve değerlendirme' yöntemlerinin duyuşsal özellikler bakımından yüksek düzeyde bir hazırbulunuşluk gerektirmesi ve ilköğretim düzeyindeki öğrencilerinde de duyuşsal özelliklerinin istenilen seviyede olmaması sebebiyle daha az tercih edildiği söylenebilir. Ayrıca, 'değerlendirme ve görevlendirme' yöntemlerinin zaman bakımından da ekonomik olmaması sebebiyle daha az tercih edildiği düşünülebilir. Bu durumla ilgili olarak Çiçek (1998) çalışmasında, beden eğitimi derslerinde öğretilcek sportif becerilerin birçok parçadan meydana geldiğini ancak zamanın sınırlı olmasından dolayı zaman bakımından daha ekonomik olan öğretim yöntemlerine öğretmenlerin yöneldiğini belirtmektedir (Akt.Saraç,2003:79).

Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda ise; bayan öğretmenlerin ($\bar{X}=2,70$), erkek meslektaşlarına kıyasla ($\bar{X}=9,14$), 'görevlendirme yöntemini' daha fazla tercih ettikleri görülmüştür ($P<0,05$). Bu bulguyla ilgili olarak, Uğur (2006) da yapmış olduğu çalışmasında "beden eğitimi dersine öğrencilerin katılımını sağlamak için öğrenmelere uygun değişik öğretim yöntemleri kullanıyor musunuz" sorusuna bayan öğretmenlerin beden eğitimi derslerinde erkek meslektaşlarına göre farklı öğretim yöntemlerini kullandıkları bulgusuna ulaştığı görülmektedir.

Öğretmenlerin mesleki kıdemleri açısından sonuçlara bakıldığında: mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenler 'anlatım ($\bar{X}=1,67$) ve gösteri yöntemini ($\bar{X}=3,91$) daha fazla tercih ederken; mesleki kıdemi düşük olan öğretmenlerin eşli çalışma yöntemini ($\bar{X}=1,09$) daha fazla tercih ettikleri görülmüştür. Güven (2004) de

yapmış olduğu çalışmasında öğretmenlerin tüm hizmet yılı aralıklarında öğrencilerin etkin olduğu öğretim yöntemlerini tercih ettiklerini ve öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça öğrencilerin etkin olduğu öğretim yöntemlerine yer verdiklerini belirtmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıda önerilerde bulunmaktadır:

Beden eğitimi derslerinde öğretim yönteminin seçiminde; öğrenme alanı, alt öğrenme alanları, kazanımlar ve etkinlikler öğrencinin gelişim düzeyi ve öğretme ortamının olanakları göz önünde bulundurulmalıdır. Beden eğitimi öğretmenleri derslerinde kullanacakları öğretim yöntemlerini, konuya, süreye, öğrenci gurubunun düzeyine, sayısına, araç-gereç, malzeme ve öğrenme ortamın özelliklerine göre belirlemeli, bunu da ders yılı başında yıllık planlarında belirtmelidirler.

Her öğrencinin farklı ve kendine özgü olduğu da düşünüldüğünde öğrenme yolları da buna göre değişecektir. Dolayısıyla beden eğitimi derslerinde tek bir yöntem değil, farklı yöntemlerin kullanılması, farklı öğrencilere ulaşılmasında faydalı olacaktır.

Ayrıca beden eğitimi derslerinde yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırmasını sağlayacak, öğrendiklerini gerçek yaşamlarında kullanabilecek aynı zamanda fiziksel, zihinsel, devinişsel ve duygusal gelişimlerine katkıda bulunacak, öğrenciyi merkeze alan öğretim yöntemlerine yer vermelidir. Bunun yanında beden eğitimi derslerinde öğrencilerin işbirliği yapmalarını ve yardımlaşmalarını sağlayacak öğretim yöntemlerine yer verilemesinin öğrencilerin toplumsallaşması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenleri kullandıkları öğretim yöntemlerini üst düzeyde uygulama yeterliliğine sahip olmalı ve hizmet öncesi eğitimlerinde de öğretim yöntemlerini etkili bir şekilde kullanabilmelerini sağlayacak programlara yer verilmelidir. Ayrıca hizmet içi beden eğitimi öğretmenlerinin de çağdaş öğretim yöntemlerinden haberdar olmaları ve bunları derslerinde kullanmaları sağlanmalıdır. Bu amaçla hizmet içi eğitim kursları ve seminerleri düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

1. ALPMAN, C. (1972). **Eğitimin Bütünlüğü İçerisinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
2. BÜYÜKKARAGÖZ, S. S. ve ÇİVİ, C. (1997). **Genel Öğretim Metodları**. Konya: Öz Eğitim Basım Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
3. BUCHER, C. A. ve KOENİG, C. R. (1983). **Method and Material for Secondary School Physical Education**. Saint Louis: The C.V. Mossey Company.
4. ÇİÇEK, Ş. (1998). *Evaluation of physical education teacher education program at METU*. Unpublished Doctoral Dissertation, Middle East Technical University, The Department of Physical Education and Sport.
5. DEMİRHAN, G. (2006). **Spor Eğitiminin Temelleri**. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi – Bağırhan Yayınevi.
6. DEMİREL, Ö. (2004). **Öğretme Sanatı**. Ankara: Pegem A yayıncılık.
7. DONNELLY, F. C. (2002). The spectrum connection: Assessment social responsibility and critical thinking. **Teaching Elementary Physical Education**, 13 (4), 10-13.
8. GÜVEN, B. (2004). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminin Öğretmen Davranışı Boyutuna İlişkin Görüşleri ve Bu Görüşlerin Öğretmenlerin Cinsiyetlerine, Hizmet Yıllarına, Görev Yaptıkları İllere ve Okul Türlerine Göre Değişimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
9. MACNAUGHTON, G. and WILLIAMS, G. (1998). **Techniques for Teaching Young Children in Theory and Practice**. Australia: Addison Wesley Longman Australia.
10. KARASAR, N. (2003). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
11. MOSSTON, M. ve ASWORTH, S. (2001). **Beden Eğitimi Öğretimi**. (Çeviri: Eda Tüzemen). Ankara: Bağırhan Yayınevi.
12. ÖZMEN, Ö. (1999). **Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni**. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
13. SARAÇ, L. (2003). Teaching Effectiveness Indices of In-Service And Prospective Physical Education Teachers. Unpublished Master Of Science Dissertation, Middle East Technical University, The Department of Physical Education and Sport.
14. SUNAY, H. ve TUNCEL, F. (1998). **Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor**. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No:2.

15. TAMER, K. ve PULUR, A. (2001). **Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Kozan Ofset.
16. UGUR, O. A. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yaklaşımları ve Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma (Ankara İli Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
17. YILMAZ SARAÇ. L. , İNCE, L.M., KİRAZCI, S. ve ÇİÇEK, Ş. (2005). Beden eğitimi öğretmenlerinin ders zaman yönetimi davranışları ve kullandıkları öğretim yöntemleri. **Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, **10** (2), 3-10.